

Klimatomställningen kräver en gemensam vilja

Kunskapen om hur utsläppen ska minska finns redan till stor del. Den stora utmaningen är att omsätta den i praktisk handling. Då räcker det inte med information uppifrån. Klimatomställningen behöver också bygga på förtroende, delaktighet och en levande dialog mellan medborgare, politiker och andra samhällsaktörer.

Fossilfria, färre och effektivare transporter, klimatsmarta byggkrav, nya parkeringsnormer, fler och bättre cykelvägar, cirkulära materialflöden, delade nyttigheter, mer lokal odling med mera. Vi vet redan mycket om vad som behöver göras för att ställa om klimatet och hur vi ska göra. Paletten av åtgärder är mångfasetterad, ändå går arbetet så långsamt.

Byråkrati, ekonomi och lagstiftning hindrar, men det finns även en oro i politikerlägret för hur omställningen tas emot av oss medborgare. Omställningen blir varken rättvis eller effektiv om den sker ovanifrån. Människor behöver förstå varför förändring krävs, vad som står på spel och vilken roll var och en kan spela. Och minst lika viktigt: politiken behöver förstå vilka förväntningar, hinder, farhågor och idéer som finns hos dem som faktiskt ska leva med beslutens konsekvenser. Det är därför som medborgardialogen måste komma in i klimatarbetet.

Kunskap behöver bli gemensam

För att kunna fatta kloka beslut behöver vår kunskapsgrund bli mer av gemensamt tankegods. Mellan medborgare, politiker, tjänstepersoner och företagare.

Kommuner och offentliga aktörer sitter ofta på detaljerad teknisk kunskap som inte når ut. Samtidigt sitter invånare på erfarenheter och perspektiv som inte alltid når in.

En öppen dialog kan knyta ihop dessa två världar. När folk får insyn i vad som görs, vilka hinder som finns och vilka framsteg som är möjliga, skapas både förtroende och vilja att bidra. Och när fler känner sig delaktiga blir också motståndet mot förändring mindre.

I den valgranskning av partierna i Falun som genomfördes av Naturskyddsföreningen, Nybrokyrkan och Rebellmammorna ställdes därför frågor om olika former av medborgarinflytande.

Miljöpartiet går längst genom att föreslå konkreta verktyg för delaktighet, såsom medborgarråd, öppen redovisning av kommunens miljöarbete och olika former av medborgarmedverkan i omställningen.

Centerpartiet presenterar också konkreta dialogformer genom förslag om medborgarberedningar och återkommande dialogmöten med invånare och föreningsliv.

Kristdemokraterna betonar samverkan mellan kommun, näringsliv, civilsamhälle och akademi och vill stärka kunskapsutbyte och dialog, men utan att särskilt lyfta fram medborgarråd som metod.

Vänsterpartiet uttrycker en positiv syn på medborgarengagemang och folkbildning, men presenterar få konkreta former för hur detta ska utvecklas.

Socialdemokraterna lyfter folkbildningens betydelse genom stöd till studieförbunden, men föreslår inga nya former för medborgardialog eller direkt delaktighet i beslutsprocesserna.

Moderaterna är positiva till kunskapsutveckling i allmän mening men vill i huvudsak förlita sig på befintliga strukturer och presenterar inte några nya dialogverktyg eller former för medborgarinflytande.

Sverigedemokraterna har inte svarat på enkäten. Att Liberalerna, som annars profilerar bildning, inte heller svarat förvånar. Vi tolkar detta som ointresse för klimatfrågan, eller möjligen oförmåga.

För övriga visar svaren att det finns stöd för ökad dialog och folkbildning. Allt annat vore konstigt. Skillnaderna är dock stora när det gäller ambitionen att skapa nya former för delaktighet.

Medan några partier ser medborgarna som aktiva medskapare i omställningen, betonar andra framför allt traditionell information, samråd och befintliga arbetssätt. När vi bedömt partierna är detta en avgörande fråga, eftersom en framgångsrik klimatomställning förutsätter att människor inte bara informeras, utan också ges möjlighet till djupare förståelse, och att kunna påverka och bidra.

Miljöpartiet och Centerpartiet är mest konkreta i fråga om nya former för delaktighet. Kristdemokraterna och Vänsterpartiet uttrycker en positiv grundsyn, men är mindre tydliga om formerna. Socialdemokraterna och Moderaterna betonar främst folkbildning, information och befintliga strukturer.

Naturskyddsföreningens, Nybrokyrkans och Rebellmammornas inställning är att vi människor vill vara en del av lösningen. Vi vill bidra när vi förstår syftet och känner att våra insatser räknas. Därför är pedagogik och dialog så viktiga nu. Det handlar om att höja krismedvetandet, förklara tidsperspektivet och samtidigt skapa hopp, opinion och förändrade vanor.

Vi tror att klimatomställningen kan göras begriplig, rättvis och möjlig om den sker tillsammans med medborgarna, inte vid sidan av dem. Vi behöver lyssna mer, prata mer och våga agera trots att vi inte har facit på varje detalj. För facit på vad som händer om vi inte agerar har vi tyvärr redan fått en försmak av.